

ПРОЦЕДУРА ПО ПРИХВАЩАНЕ – ЧЛ. 129 ОТ ДОПК

НОРМАТИВНА УРЕДБА

чл. 129 от ДОПК

чл. 223 от ДОПК

I. ИНИЦИИРАНЕ НА ПРОЦЕСА

Процедурата по прихващане или възстановяване може да бъде инициирана:

- от органа по приходите;
- от задълженото лице - с подадено писмено искане.

Искането за прихващане или възстановяване се разглежда само ако е подадено до изтичането на 5 години от 1 януари на годината, следваща годината на възникване на основанието за възстановяване.

Важно! Срокът по чл. 129, ал. 1 от ДОПК е преклузивен, а не давностен. Неговият правен ефект се изразява в задължението на органите по приходите да разгледат искането и да се произнесат по него, ако то е подадено в рамките на срока. Подадено след този срок искане не следва да се разглежда. В този случай органът по приходите следва да се произнесе с отказ да образува производство.

II. ДЕЙСТВИЯ НА ОРГАНИТЕ ПО ПРИХОДИТЕ СЛЕД ПОСТЪПВАНЕ НА ИСКАНЕТО ЗА ПРИХВАЩАНЕ И/ИЛИ ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Органът по приходите следва да установи обективно всички факти и обстоятелства, както и да прецени основателността на постъпилото искане. Същият действа при условията на оперативна самостоятелност при избора на способа за проверка на твърдените от лицето основания за прихващане или възстановяване, като по своя преценка може да възложи извършването на:

- Проверка, която завършва с издаването на акт за прихващане или възстановяване /АПВ/, или
- Ревизия, която завършва с издаването на ревизионен акт.

ПРОЦЕДУРА ПО ПРИХВАЩАНЕ – ЧЛ. 129 ОТ ДОПК

Забележка: Проверката по чл. 129 от ДОПК приключва с издаване на индивидуален административен акт /за разлика от общия случай на проверката по чл. 110, ал. 3 и 4 от ДОПК /. При проверката се събират доказателства, необходими за определяне на размера на подлежащите на възстановяване суми. При необходимост се събира информация както от задълженото лице, така и от трети лица, включително чрез извършване на насрещна проверка по чл. 45 от ДОПК. Могат да бъдат предприети действия по обезпечаване на доказателства или възлагане на експертиза по реда на ДОПК.

В случай, че вземането на лицето надвишава дължимите от него суми, информация за които е налична в данъчно-осигурителната сметка на лицето, следва да се провери за наличие на други изискуеми публични задължения на лицето.

Съгласно чл. 223 от ДОПК, когато в хода на принудителното производство възникнат основания за прихващане, служебно или по искане на длъжника публичният изпълнител спира изпълнението за срок до три месеца, като изпраща искането заедно с доказателствата на съответния компетентен орган за извършване на прихващането. Ако в резултат на прихващането задължението бъде погасено изцяло или частично, изпълнителното производство се прекратява или се продължава за остатъка от вземането. Прихващането с публични вземания, за които е образувано изпълнително производство може да бъде направено до датата на провеждане на публичната продажба.

При извършване на прихващането органът по приходите прилага разпоредбата на чл. 169 от ДОПК по отношение на последователността на погасяване на публичните вземания /главница, лихва, разноски/.

III. СРОК ЗА ИЗДАВАНЕ НА АКТ ЗА ПРИХВАЩАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Актът за прихващане и възстановяване се издава в 30-дневен срок от постъпване на искането, освен ако в същия срок не е възложена ревизия.

Ако прихващането или възстановяването се извършва в хода на ревизия или по повод подадена декларация с резултат за възстановяване, срокът за извършване на прихващането или възстановяването следва да бъде съобразен със законоустановения срок за възстановяване на сумата.

ПРОЦЕДУРА ПО ПРИХВАЩАНЕ –ЧЛ. 129 ОТ ДОПК

ВНИМАНИЕ! С изменението на чл. 129, ал. 3 от ДОПК (ДВ, бр. 108, в сила от 19.12.2007 г.) вече изрично е уредена възможността за извършване на ревизия за установяване на задълженията за данъци и ЗОВ, независимо от наличието на издаден преди това АПВ. За случаите, в които има издадени и влезли в сила, преди това изменение, актове за прихващане или възстановяване, задълженията за данък или задължителни осигурителни вноски, се установяват чрез особеното производство по чл. 133 и чл. 134 от ДОПК – Тълкувателно решение № 1 от 25.06.2012 г. по тълк.д. № 1/2011, ОСК на ВАС.

ВНИМАНИЕ! Предвид факта, че разпоредбата на чл. 129, ал. 3 от ДОПК е процесуално - правна, то същата ще бъде приложима в случаите, когато производството се инициира от органа по приходите след влизането ѝ в сила,- след 19.12.2007 г. Т.е., независимо дали актът за прихващане и възстановяване е издаден по време на действието на ДОПК или на ДПК /отм./, задълженията за същите периоди могат да се установят с ревизия по реда на чл. 129 , ал. 3 от ДОПК.

С оглед обосноваване на приложимия ред по чл. 129, ал. 3 от ДОПК, тази разпоредба следва да бъде изрично цитирана в заповедта за възлагане на ревизията и в самия ревизионен акт.

Ако АПВ е обжалван по съдебен ред, издаването на ревизионен акт е допустимо до влизане в сила на съдебното решение.

Следва да се има предвид, че редът за издаване на ревизионен акт по чл. 129, ал. 3 от ДОПК е приложим в случаите, когато не е изтекъл преклузивният срок за установяване на задълженията по чл. 109 от ДОПК. В този смисъл, следва да се съблюдава дали срокът по чл. 109 от ДОПК не е започнал да тече или дали са налице други действия и обстоятелства, съгласно които срокът е спазен.

IV. ВРЪЩАНЕ НА ОСТАТЪКА СЛЕД ИЗВЪРШВАНЕ НА ПРИХВАЩАНЕТО

Ако след извършеното прихващане са налице суми, подлежащи на възстановяване от НАП съгласно данъчното и осигурителното законодателство, същите се връщат на лицето по посочена от него банкова сметка.

ПРОЦЕДУРА ПО ПРИХВАЩАНЕ –ЧЛ. 129 ОТ ДОПК

ВНИМАНИЕ! Законът не е посочил изрично, че сметката следва да е открита в банка със седалище в България. Общият принцип в правото е, че действието на българските закони се простира само на територията на страната, освен ако няма изрично предвидено изключение. ДОПК, като регламентиращ процедурата по възстановяване на надвнесен данък, се прилага за банките като лица, действащи на територията на България. Същият създава права и задължения, осъществими на територията на страната, освен за задължените лица, така и за самите органи по приходите, както и за третите задължени лица, между които са и банките. В този смисъл органите по приходите могат да възстановят суми, на основание ДОПК, на местни лица само по сметки на същите в банки на територията на България или банки от държави-членки, заявили пред БНБ, че ще оперират на българския пазар /виж писмо № 26-0-4 от 17.03.2010 г./.

ВНИМАНИЕ! Данъкът, подлежащ на възстановяване може да бъде възстановяван единствено в лева / виж писмо № 26-0-4 от 17.03.2010 г./

Следва да се има предвид, че ако по отношение на лицето са наложени предварителни обезпечителни мерки по ДОПК чрез запор на банкови сметки, по които няма достатъчно парични наличности, които да покрият предполагаемото публично задължение на лицето, сумите, подлежащи на възстановяване следва да се преведат по запорираните сметки, а не по посочени от лицето сметки.

ВНИМАНИЕ! В случай, че лицето е посочило за възстановяване на сумата сметка на трето лице, следва да се има предвид, че възстановяването по собствените сметки на правоимащото лице, не представлява нарушение от страна на органите по приходите и не представлява лошо изпълнение от страна на НАП. В този смисъл, ако са налице основателни съмнения относно добросъвестността на лицето, сумите могат да бъдат възстановени по собствена сметка на лицето, включително запорирана, независимо, че лицето е посочило за възстановяването сметка на трети лица.

ПРОЦЕДУРА ПО ПРИХВАЩАНЕ –ЧЛ. 129 ОТ ДОПК

V. ОСОБЕНИ СЛУЧАИ - чл. 129, ал. 5 от ДОПК

Когато пред ОП е предявен влязъл в сила съдебен или административен акт с определени в него суми, подлежащи на възстановяване или прихващане, той е длъжен, след извършване на проверка, да извърши прихващане или възстановяване на посочените в акта суми в техния пълен размер, заедно с дължимата лихва.

Това задължение на органа по приходите възниква, когато в акта в полза на лицето е признато право на получаване на:

- суми за неправилно или недължимо внесени, платени или събрани суми за данъци, ЗОВ, такси, глоби, имуществени санкции- установени, събрани или наложени от ОП (в това число и внесените по писмено указание или становище);

- незаконосъобразно отказани за възстановяване суми - имат се предвид суми, отказани от органа по приходите като данъчен кредит.

В тези хипотези органът по приходите е обвързан от влезлия в сила административен акт или съдебното решение и единствено следва да провери акта или решението за редовност от външна страна и в 30- дневен срок от предявяване на съдебния или административен акт пред него да издаде акт за прихващане или възстановяване. В същия срок органът по приходите следва да прихване посочената в акта сума с други изискуеми от лицето, годни за прихващане, задължения, например по подадена декларация, или издаден ревизионен акт. Ако няма такива или са в по-малък размер, посочените в акта суми, респективно остатъкът след прихващането, се възстановяват заедно с дължимата лихва.

Виж и писмо изх. № 3- 358 от 22.01.2009 г. на изпълнителния директор на НАП относно прилагането на чл. 129 от ДОПК.

VI. ДЪЛЖИМОСТ НА ЛИХВИ - чл. 129, ал. 6 от ДОПК

Недължимо внесените или събрани суми /с изключение на тези за задължителни осигурителни вноски/, се връщат със законната лихва за изтеклия период, само когато са внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите.

В останалите случаи сумите се връщат със законната лихва, начислявана от деня, в който е следвало да бъдат възстановени.

ПРОЦЕДУРА ПО ПРИХВАЩАНЕ –ЧЛ. 129 ОТ ДОПК

Лихви се дължат и тогава, когато сумите за възстановяване не бъдат издължени в законоустановения срок.

VII. ОСПОРВАНЕ НА АПВ - чл. 129, ал. 7 от ДОПК

АПВ могат да се обжалват по реда на обжалване на ревизионните актове, а именно: оспорват се пред директора на компетентната *дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика” (ОДОП)*. Жалбата се подава чрез съответната ТД на НАП, издала акта, в 14-дневен срок от връчването му.

Виж и фиш II.VI.4 „Мълчалив отказ”.

[Обратно към съдържанието на наръчника.](#)